

URBYGNINGEN - nærmere om kunstprosjektene

Kunstnerduoen **Astrid Løvaas** og **Kirsten Wagle** er kjent for sin utradisjonelle bruk av materialer i sine ofte lekne tekstiltablaer. Her i Urbygningen står de bak to store tekstile veggfriser, som begge har hentet inspirasjon fra Norsk rødliste for naturtyper. Artene på listen står i fare for å dø ut i Norge, og revideres jevnlig av fagekspertter på oppdrag fra Artsdatabanken. «Arten har ikke bare avgjørende betydning for hvordan nature fungerer. Ny kunnskap om arter kan også brukes som indikatorer på klimaendringer» (sitat Ivar Myklebust, direktør Artsdatabanken).

Verkene *Klippeblåvinge* og *Elvesandjeger* tar utgangspunkt i to av de truede artene på listen, hhv en sommerfugl og en bille, og består av tekstilpaneler montert sammen til store veggfriser. Artenes egenfarger inngår som monokrome partier i en større komposisjon, utført i ullstoff bemalt med Lascauxfarger. Her og der er billedfragmenter fra artene brodert inn med nylonstrømper i ulike farger som visuelle antydninger av noen karakteristika hos insektene. En og annen "rute" er spor av et underliggende vevsmønster. Kunstnerne bruker veven som en metafor for det å binde noe sammen. Alle tråder er like viktige. Ryker en, ryker hele veven. På samme måte er det med økosystemer. Forsvinner en del, svekkes systemet. De to veggfrisene og står som sterke visuelle og innholdsmessige markører over kunstnernes budskap om respekt for artsmangfoldet og økosystemets sårbarhet.

Frisene er plassert på langveggen i hvert sitt undervisningsrom.

Den danske kunstneren **Grethe Sørensen** har i flere år jobbet med å utvikle gamle vevteknikker i et nåtidig formspråk. Hennes to store billedfriser *Havet* og *Dyreriket* er basert på fotografier fra NMBU's fotoarkiv og viser historiske og nåtidige motiver fra flere av universitetets fagområder. I hver frise er et emne bearbeidet gjennom en sammenstilling av motsetninger – fra mikrokosmos til makrokosmos, fra det indre til det ytre, fra dødt til levende og fra helhet til detaljer.

En QR kode vevd inn i bildene kan aktiveres med en app som mange har i sine mobiltelefoner. Koden har også en tydelig visuell referanse til ornamentene som pryder de gamle luftekanalene i rommet. I *Havet* viser koden til en nettside der man kan høre hvalsang hentet fra et forskningsprosjekt ved Århus Universitet samt til en artikkel av Roger S. Payne og Scott McVay, noen av de første som forsket på sang til en av havets mange trueete dyrearter, pukkelhvalen. I *Dyreriket* fører koden til en lydfil der den kjente danske poeten Inger Christensen leser første og siste sonet fra sitt dikt «Sommerfugldalen». En annen fil linkes til fotoserier teppet henter sine motiver fra.

Jaquardvev har lange tradisjoner i europeisk vevhistorie og er kjent som en tidkrevende og kostbar arbeidsform. Dagens teknologi med digitale vevstoler gir kunstnere mulighet for å videreutvikle og fornye teknikk og tradisjon. Grete Sørensen bruker vevens kryssende tråder og bindingspunkter til å skape et billedspråk der dataskjermens flytende piksler i grønt, rødt og blått er vevd sammen tråd for tråd til tepper som knytter seg til gobelintradisjonens figurative billedspråk.

De to veggfrisene er plassert på langveggen i hvert sitt undervisningsrom og kunstneren har skapt en tett relasjon mellom verk og byggets arkitektur.

Hanne Friis er en kunstner man forbinder med store, organiske strukturer i ulike tekstile materialer. Hennes bidrag til Urbygningen er den store vegghengte tekstil *Shades of Rubia Tinctorum* – et verk som åpner for et mangfold av assosiasjoner. Hun har latt seg inspirere av både kulturlandskapet på Ås og byggets jugendarkitektur og resultatet er organiske, skulpturelle former som samler seg i ett monumentalt uttrykk. Verket inntar en markant plass i rommet og er i aktiv og tett dialog med rommets farger og med ornamentikken som er karakteristiske for perioden. Det er laget av ull farget inn i nyanser som spenner fra hvitaktige til dype farger i røde, brunaktige og rosa nyanser, alle frambragt med planten krapp (*Rubia Tinctorum*).

Ved å folde, brette og sy sammen stoffet for hånd, har kunstneren bygget opp en skulptural form som nærmest slynger seg utover veggen som en levende organisme. Vekst og oppløsning er et av naturens premisser. På nært hold vil de mange detaljene i overflate og bevegelse gjøre det interessant å studere verket over tid. Skulpturen *Shades of Rubia Tinctorum* inviterer til å reflektere over de uunngåelige forandringsprosesser vi alle er underlagt.

Verket henger i Hjerterommet, byggets sentrale samlingsrom.

Hanne Tyrmi jobber innenfor et mangfold av skulpturelle uttrykk og teknikker. Verket *Frøfortellinger / Stories of Seeds* er et kunstnerisk og poetisk innspill i klimadebatten som føres innenfor ulike fagfelt på NMBU.

Tyrmi har tatt i bruk et fredet vitrineskap, et tidligere undervisningsskap, som utgangspunkt sin kunstneriske installasjon. 10 av skuffene står åpne og er dekket av glassflater i monokrome farger hentet fra himmel, jord og hav. Platene ligger over skuffene som er lyssatt, og på hver av dem er det trykket en kort tekst.

Tekstene er basert på samtaler Tyrmi har hatt med planteforsker og vekstgenetiker Roland von Bothmer, som bl.a. er involvert i arbeidet med Frøhvelvet på Svalbard, og på notater fra et seminar om Global Diversity i Longyearbyen. De 14 bronseskulpturer som ligger på

glasshyller inne i skapet er individuelt utformet med utgangspunkt i frø fra ulike nyttevekster, som har vært og er viktige for folk i ulike deler av verden. Slik er de en påminnelse om et arts mangfold som er truet fra mange hold.

Vitrineskapet med Tyrmis installasjon er plassert i et av undervisningsrommene.

Marte Aas arbeider i hovedsak med fotografi og film i uttrykk som ofte er tilsynelatende distanserende og observerende og med temaer som er hverdagslige i skjæringspunktet mellom kultur og natur, det kjente og ukjente. Hennes prosjekt for Urbygningen *Still Life #1-9* er serie fargefotografier som viser ulike objekter fra virksomheten ved NMBU. Objektene er iscenesatte og bildene fremstår som fargerike, dekorative stilleben der gjenstandene inngår i et nærmest surrealistisk univers.

Fotografi oppfattes av mange som å være et objektivt sannhetsvitne, men hva slags sannhet som dokumenteres her er høyst uklart. Marte Aas framhever at all forskning er en del av ulike sannhetsregimer som både kan utfordre og utslette hverandre over tid. En forskningsprosess vil alltid bære med seg subjektiv omgang med en objektiv virkelighet. Betrakteren er alltid en del av det hun betrakter.

De objektene vi omgir oss med er ikke nøytrale og de forteller ofte potente historier om samtid, ideologi og politikk. Ved å isolere og tydeliggjøre noen av tingene fra NMBU i fotografier vil kanskje en ny historie om universitetet kunne leses. Hennes arbeider baserer seg snarere på et poetisk enn et positivistisk forhold til tingene.

De ni fotografiene er montert som to serier og plassert i sosiale soner foran to av byggets foredragssaler.

Hege Dons Samset undersøker forholdet mellom naturen og mennesker, og hvordan alt levende inngår i en gjensidig sammenheng. Hennes prosjekt til Urbygningen *As Above, So Below – The Age of Stars*, er tematisk inspirert av virksomheten ved NMBU og består av to store fargefotografier og tre mindre silkearbeider. Bildene er tatt på ulike steder i verden for å representere det universelle og globale i studiene på NMBU, og de ulike kulturene som studentene kommer fra.

De to store fargefotografier er tatt med analogt storformat kamera og lang eksponeringstid nær de to polene, nord og sør. De representerer den gamle teknikken, tradisjonen og kunnskapen som ligger til grunn for all utvikling. *Kosmos – Origin* viser et landskap i mørketiden i Nord-Norge der kamera er rettet mot himmelen og stjernenes bevegelser. Eksponeringstiden er på mer enn fem timer før lyset fra stjernene treffer filmen gjennom

blenderåpningen. Verket inviterer til refleksjon over den uendeligheten av tid som stjerner og planeter representerer. *Gramas – Ancestors* er fotografert på samme måte, men under to store jordskjelv i Atacama ørkenen i Chile og viser antikke gressformasjoner, Gramas, fra den tiden verdens tørreste ørken ennå lå under vann og tillot vekst av bl.a. gress.

De tre silkearbeidene representerer den nye teknologiens utvikling, møtet mellom det gamle og det nye. Her er foto overført digitalt til tekstil og kunstneren har brodert diverse motiver for hånd med silkestråd og supplert med fjær og annet organisk materiale. Slik fremheves små detaljer og betrakteren inviteres til nærlesning og oppdagelse i flate. Utgangspunkt er de fire himmelretningene og årstidene. *A New Beginning – Wisdom of the North* representerer vindretningen nord og vinteren med vannet og luftens element og viser et landskap fra Island hvor en isbre oppløses i en vulkansk innsjø av svart grus. *Conversations in the Undergrowth – Wisdom of the East and South* representerer vindretningen øst og syd, våren og sommeren med jordens element, og viser et landskap fra Andesfjellene på grensen mellom Chile og Argentina. *The Conference of Birds – Wisdom of the West* representerer vindretningen vest og høsten med ildens element, og viser et vulkansk landskap fra Island hvor en isbre smelter.

Verkene er plassert i 3. etasje, i henholdsvis midtpartiet og korridorens venstre ving.